

Informe de la Sindicatura de Greuges

Curs 2012-2013

PRESENTACIÓ

D'acord amb l'Estatut de la Universitat Rovira i Virgili, rendeixo comptes al Claustre i al Consell Social de les tasques dutes a terme durant el curs acadèmic 2012-13.

La Sindicatura de Greuges és un òrgan especialment sensible a les tribulacions que agiten la comunitat universitària. Sovint les queixes i consultes particulars que s'hi reben porten el ressò d'uns problemes que estudiants, professorat i personal d'administració i serveis universitaris comparteixen de manera global. En certa mesura, la Sindicatura és una caixa de ressonància dels problemes dominants o majoritaris.

En els informes dels dos cursos anteriors ja vaig expressar la meva preocupació perquè alguns estudiants es poguessin trobar amb dificultats econòmiques insuperables per accedir als estudis o per continuar-los, tot i estar capacitats i haver assolit els coneixements requerits. Des de la perspectiva de la defensa dels drets dels membres de la comunitat universitària, em sembla greu que la manca de capacitat econòmica per atendre els preus públics pugui arribar a ser la causa que exclogui persones hàbils i capacitades de l'accés a l'ensenyament superior.

Aquest curs l'origen de moltes de les situacions de malestar que han arribat a l'oficina ha estat relacionat amb la incertesa que una part important de l'alumnat ha patit durant molts mesos: no sabia si finalment podria satisfer el preu de la matrícula i acabar el curs de manera efectiva.

Com tots sabem, el Ministeri d'Educació ha denegat un nombre substancial de peticions de beca de règim general per al curs 2012-13 basant-se en una normativa nova. Les beques d'equitat —les que no tenen en compte les qüestions acadèmiques— no van ser prou per evitar que pràcticament al final del curs alguns estudiants es trobessin que, si no podien pagar el preu de la matrícula, els seria anul·lada i perdrien el curs.

Doblement afectats per les denegacions i per l'agreujament de la situació de crisi econòmica que pateix la nostra societat, un nombre important d'estudiants de la Universitat Rovira i Virgili ha viscut pendent del risc de perdre aquesta condició per falta de pagament. La tensió que això ha produït s'ha percebut clarament en el ritme i el caràcter de les seves queixes i peticions d'ajuda.

El cert és, però, que la Universitat ha estat sensible al problema d'aquests alumnes que, per circumstàncies sobrevingudes, no podien atendre el preu de la matrícula i estaven a punt de perdre el curs. Efectivament, al mes de maig de 2013 es va aprovar la convocatòria d'una línia de beques de col·laboració extraordinàries. Les persones que s'hi van acollir i que en van resultar adjudicatàries van poder continuar els seus estudis amb normalitat.

Tots ens hem de congratular de la sensibilitat social dels òrgans de govern de la URV i hem d'estar satisfets que, amb l'oportuna disposició dels recursos comuns, no només s'hagi evitat l'exclusió per causes econòmiques de persones intel·ligents i esforçades, sinó que s'hagi contribuït a consolidar la formació de les persones que, gràcies als coneixements i les habilitats adquirides a la Universitat, sabran ajudar la societat a superar les dificultats actuals.

El nombre total d'actuacions de la Sindicatura de Greuges de la Universitat Rovira i Virgili durant el curs acadèmic 2012-13 ha estat de 78, similar a la dels cursos anteriors, amb un lleuger ascens.

Hi ha hagut 39 queixes. La tramitació de les queixes ha donat lloc a la recollida de dades i informacions que he considerat necessàries per fer-me càrrec del problema, del seu abast pel que fa a la naturalesa dels drets vulnerats o qüestionats, i per fer propostes d'actuació tendents a superar-los. En tres casos he emprès actuacions d'ofici, perquè m'ha semblat que era necessari intervenir per donar a conèixer la institució de la Sindicatura, i en deu ocasions he dut a terme actuacions de caràcter institucional. Sovint acudeixen al despatx de la Síndica persones que demanen orientació, peticions que procuro atendre amb rigor i dedicació, perquè considero que l'atenció d'aquests casos —que han estat 26— també és important per mantenir l'harmonia entre la comunitat.

El nombre d'actuacions que he iniciat a petició dels estudiants ha augmentat lleugerament respecte del curs acadèmic anterior. L'any passat van ser 46 i enguany han sumat 49. Les actuacions dutes a terme a instància de membres del PAS han augmentat respecte del curs anterior de 2 a 4. Les actuacions que he iniciat a demanda de membres del PDI han disminuït: han estat 12, mentre que l'any passat en van ser 17.

Com en altres anys, la majoria de les actuacions es duen a terme per iniciativa de persones individuals, 59 en total, enfront de 6 que han estat col·lectives.

Pel que fa al gènere de les persones que acudeixen a la Síndica, s'ha trencat la dada, fins ara constant, de peticions d'actuacions en proporcions similars per part dels dos gèneres. Així, aquest darrer curs acadèmic 38 dones i 21 homes han demanat actuacions.

En tots els casos he tractat d'aconsellar, orientar i recomanar de manera que se satisfacin els drets dels membres dels tres estaments de la comunitat universitària, prioritzant sempre la mediació i el diàleg. Crec fermament que aquesta és la forma de tancar conflictes i ferides.

Montserrat Boronat Piqué

Síndica de Greuges de la Universitat Rovira i Virgili

Actuacions d'atenció i orientació

He atès 26 peticions d'atenció i orientació, nombre que representa el 33,33% de la tasca de la Sindicatura. Els estudiants n'han presentat 19 i el PDI, 7; el PAS, cap.

Les matèries objecte d'aquestes actuacions han estat la petició d'atenció i orientació sobre tràmits administratius, terminis d'aquests tràmits, convalidacions d'assignatures, dret a cursar un màster una vegada matriculat, actituds diverses de professors cap als estudiants o algun estudiant concret, beques, injúries a un professor, possibilitats d'expedició de títols, conseqüències de la matrícula condicionada, competències de l'idioma en les pràctiques, manca de concreció del POA i altres.

La tasca d'atendre les peticions d'atenció i orientació, si bé no és la pròpia de la Sindicatura de Greuges, s'assumeix com a necessària a fi que la situació que es planteja no s'agreugi i es resolgui com més aviat millor i de la forma més tranquil·la possible.

Queixes

Durant el curs 2012-13 s'han rebut a la Sindicatura 39 queixes, xifra que representa la meitat de les actuacions dutes a terme. Els estudiants n'han presentat 30, el PAS, 4, i el PDI, 5.

Les matèries objecte de queixa per ordre descendent han estat les següents: beques i conseqüències de la denegació, avaluacions dels exàmens, pràctiques externes, assetjament, actituds ofensives del PDI al PAS i qualitat docent.

Al tema de les beques i les conseqüències de la denegació, ja m'hi he referit en la presentació d'aquest informe com el més preocupant per als estudiants en el moment social i econòmic que vivim.

L'avaluació dels exàmens continua sent un dels temes motiu de queixa, però aquest curs no l'entenc tan preocupant, pels motius de la seva presentació i per la quantitat respecte al nombre d'estudiants de la URV.

Les pràctiques externes, tant el funcionament com l'avaluació, generen conflictes. Hem de pensar que l'estudiant es trasllada de medi: del món de l'estudi passa al món laboral. L'adaptació, per tant, no és gens fàcil. Alguns es queixen del lloc que se'ls ha assignat per fer-hi les pràctiques i la idoneïtat per aprendre. També comparen l'exigència dels tutors de l'empresa amb els tutors d'altres companys en diferents empreses.

L'assetjament és una queixa difícil d'expressar per a la persona que la presenta i complicada de resoldre per a la Sindicatura. Sovint una persona es considera assetjada i el qui es considera que és el seu assetjador o assetjadora (de vegades també un grup) no creu que la seva actitud es pugui qualificar com a assetjament. Assolir la pau és difícil i la por de la víctima impedeix l'acostament entre les persones.

Les actituds ofensives del PDI al PAS són lamentables, costen de reconèixer i de resoldre, quan una simple disculpa en la majoria de casos és suficient.

Les dues queixes sobre la qualitat docent provenen una d'estudiants i l'altra, del PDI. Totes dues es refereixen al mateix ensenyament i són fruit des del meu punt de vista d'una inadequada previsió de la normativa i d'una situació transitòria que espero que ja s'hagi solucionat per al curs 2013-14.

Actuacions institucionals

XV Trobada de Defensors Universitaris d'Espanya

La XV Trobada de Defensors Universitaris d'Espanya es va fer a la Universitat d'Almeria al mes de setembre de 2012.

Durant la primera jornada es van reunir l'assemblea ordinària anual de la Conferència Estatal de Defensors Universitaris i l'assemblea extraordinària amb la finalitat de modificar l'Estatut de l'associació. En les jornades posteriors es van dur a terme les sessions de treball, que van tractar els temes següents:

- Avaluació del rendiment després de la implantació dels graus i postgraus.
- La defensoria universitària com a òrgan necessari, encara més en temps de crisi.
- El finançament de la universitat espanyola. Noves perspectives en un horitzó d'austeritat i compromís social.
- Anàlisi dels canvis legislatius que afecten la universitat.

Reunions de síndics de les universitats de Catalunya

Al mes de gener de 2013 els síndics de greuges de les Universitats de Catalunya vam reunir-nos a la seu de la Sindicatura de Greuges de la Universitat Pompeu Fabra.

Els temes tractats van ser, entre altres, la conveniència que la Comissió Executiva de la Conferència Estatal de Defensors Universitaris incorporés el síndic o síndica d'alguna de les universitats de Catalunya, el tipus de queixes rebudes relatives a la situació social i econòmica de la societat i de les universitats, notícies i preparació de la trobada anual de les universitats de la Xarxa Vives. Es va acordar que la síndica de la Universitat Rovira i Virgili acceptaria l'ofertament de la presidenta de la CEDU per formar part de l'equip que conforma la Comissió Executiva.

Al juliol de 2013 vam mantenir una reunió a la seu de la Sindicatura de la Universitat de Barcelona convocada pel síndic de la UB i jo mateixa. L'objectiu era informar la resta de síndics dels temes tractats a les reunions de les comissions executives de la Conferència Estatal de Defensors Universitaris, de la jornada d'estudi que va tenir lloc a la Universitat Politècnica de Madrid sobre la proposta per a la reforma i millora de la qualitat i eficiència del sistema universitari espanyol, de les tasques de preparació de la trobada anual prevista al mes de novembre a Sevilla (organitzada per la Universitat de Sevilla i la Universitat Pablo de Olavide), de les previsions de

les assemblees ordinària i extraordinària de Sevilla i d'eleccions als càrrecs de la CEDU.

Participació en la redacció del Protocol d'actuació en cas de possible assetjament

Per invitació del Dr. Xavier Farriol Roigés, vicerector d'Organització i Recursos, responsable de l'Oficina de Prevenció de Riscos Laborals i president del Comitè de Seguretat i Salut, vaig participar en la redacció del Protocol d'actuació en el cas de possible assetjament. Vaig mantenir diverses reunions i entrevistes i vaig fer les aportacions i suggeriments que em van semblar oportuns.

Es tracta d'una eina necessària humanament i obligatòria per llei. En vaig suggerir la redacció i aprovació en una recomanació de fa un temps. És segur que, en les futures revisions que es plantegin, hi haurà ocasió d'adaptar-lo encara més a les veritables necessitats.

Reunions de la Comissió Executiva de la Conferència Estatal de Defensors Universitaris

Durant el curs 2012-13 i després de la incorporació a la Comissió Executiva, he participat en tres reunions, al febrer de 2013 a la Universitat de Granada; al maig, a la Universitat Rey Juan Carlos, i al juny, a la Universitat Nacional d'Educació a Distància.

Els temes de les reunions han estat la gestió diària de l'associació de defensors universitaris d'Espanya, convenis de col·laboració, preparació de l'assemblea ordinària anual de l'associació, preparació de l'assemblea extraordinària per modificar els estatuts, convocatòria d'eleccions a la presidència i a la comissió executiva, i posicionament de la CEDU sobre temes d'educació universitària, entre altres.

Participació en el jurat dels Premis del Consell Social a la qualitat docent

Per invitació del Consell Social, vaig participar com a membre del jurat en els Premis a la qualitat docent, en les modalitats individual i col·lectiva.

Participació en la Jornada d'Estudi sobre la Governança Universitària

La Comissió Executiva de la CEDU va convocar una jornada d'estudi de la governança universitària que va tenir lloc a la Universitat Politècnica de Madrid al maig de 2013.

Les taules van tractar els temes següents:

- Selecció del personal docent i investigador de les universitat públiques.
- Avaluació de la qualitat de les universitats: excel·lència i competitivitat.
- Finançament de les universitats.

- Govern de les universitats.
- Estudis i títols universitaris.

VI Trobada de Síndics de Greuges, Defensors i Mediadors Universitaris de la Xarxa Vives d'Universitats

Es va fer al juliol de 2013 a la Universitat de les Illes Balears. S'hi van tractar dos temes: l'avaluació dels docents i el frau del procés de verificació dels coneixements dels estudiants.

Actuacions d'ofici

Visita al Campus Terres de l'Ebre

Per tal de donar a conèixer la Sindicatura de Greuges a la comunitat universitària del Campus Terres de l'Ebre, a l'octubre de 2012 hi vaig fer una visita acompanyada pel responsable del Campus, el Dr. Azael Fabregat, al qual agraeixo la seva amabilitat. Hi vaig impartir una xerrada informal sobre la figura de la Sindicatura de Greuges, previsions de l'Estatut de la URV, funcions, principis inspiradors, drets i deures dels estudiants, del PAS i del PDI.

Visita a la seu del Baix Penedès

Amb la mateixa finalitat, donar a conèixer la Sindicatura de Greuges a la comunitat universitària de la seu del Baix Penedès, al novembre de 2012 vaig impartir una xerrada informal sobre els drets i deures dels estudiants, del PAS i del PDI, funcions de la Sindicatura i principis inspiradors. Hi estaven convocats tots els membres de la seu. Agraeixo l'acollida a les responsables dels ensenyaments, M. Jesús Aguaron i Pilar Iranzo, i també a la responsable administrativa de la seu, M. Pilar Martínez.

Reunió amb els membres del Consell d'Estudiants

Al febrer de 2013 vaig convocar a una reunió els membres del Consell d'Estudiants amb la intenció d'explicar-los les funcions de la Sindicatura, mantenir un intercanvi d'opinions sobre l'aplicació dels drets i deures dels estudiants, i conèixer-nos.

Els membres del Consell d'Estudiants van informar del projecte de drets i deures dels estudiants universitaris de Catalunya, van opinar que la figura de la Sindicatura de Greuges encara és poc coneguda i van suggerir tres maneres de donar-la a conèixer: en la jornada de portes obertes, en l'acte d'inauguració del curs i que els tutors n'informin els estudiants. També van mostrar la seva preocupació per la baixa participació del col·lectiu en la representació i elecció de càrrecs. Entenen que a una àmplia majoria no els interessa des d'un punt de vista col·lectiu participar en el govern de la URV.

Els vaig demanar que en la propera reunió del Consell d'Estudiants informessin de la reunió mantinguda amb la Sindicatura i que en la mesura de les seves possibilitats la donessin a conèixer.

Consideracions finals

Voldria fer una crida perquè tota la comunitat universitària entengui com a valor essencial el tracte considerat envers els altres, en el mateix estament i entre estaments. L'excel·lència que costa tant d'aconseguir també es palpa en el tracte entre nosaltres.

Es repeteixen conflictes interpersonals anquilosats en què cap de les parts vol cedir. Aquestes actituds no contribueixen a crear una universitat millor. Es perden moltes energies pel camí.

Valoro molt positivament l'experiència de participar en processos d'adequació de l'estructura universitària a les innovacions que la preparen per tractar i prevenir situacions susceptibles de generar conflicte. Enguany he intervingut en la confecció del Protocol d'actuació en cas de possible assetjament, i en anys anteriors vaig tenir l'ocasió de fer-ho en el II Pla d'igualtat. Al meu entendre, és coherent i útil que la Sindicatura de Greuges pugui aportar als equips l'experiència adquirida en la resolució dels casos que hi poden estar relacionats i per raons de discreció o confidencialitat no s'han divulgat.

He de seguir reclamant un any més al legislador que aprovi una llei de convivència i disciplina acadèmica que completi l'Estatut de l'estudiant i ajudi les universitats a governar-les i a preservar i fer complir els drets reconeguts a la comunitat universitària.

L'extinció de les diplomatures i llicenciatures ha deixat pel camí alguns estudiants que no han pogut complir els terminis establerts per finalitzar els estudis. Ara els serà difícil seguir el grau. Els canvis de pla d'estudis sempre deixen ferides.

Per finalitzar, voldria transmetre a la comunitat universitària la idea que la Sindicatura de Greuges és una eina de col·laboració per millorar la Universitat, no d'imposició ni de control, i d'aquesta forma ha de ser vista i tractada.